

pleše „burgundec“ z montikolo, „portugizar“ pa z ripario portalis; kako se med plesočimi pari izprehaja mali vitez rizling, a v kotu tam boš videl sedeti očanca Noah s staro devico jork madero, ki si je oblekla juppe cullote, da bi se bolje pomladila, z njima v družbi Goethe šte. 9, ki mu je ravno napovedal traminec šah mat. Za gardinami pa objubuje pošip slankamenki ljubezen in zvestobo. To strašno jezi izabelo, ki jima očita, da sta ušiva in plesniva in da se naj rajše zastropita z bakreno galico in žveplom. — Najbolj kisló se drži slatina.

Vsi pa, tovariši, tovarišice in prijatelji učiteljstva, domačega in sosednih okrajev, ki si hočete vse to ogledati od kraja do kона, se morate pravočasno prijaviti pri podpisnem zaradi toplega obeda, ki bo ob 1. uri pop. v gostilnici Petovar in Rajh pri Jeruzalemu.

Ludovik Šijanec,
nadučitelj, Svetinje p. Ivanjkovci.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Letni račun se bliža, zato opozorim vse dolžnike, da plačajo svoje zaostanke. V poslovanju mora biti red. Društvo mora svoje obveznosti izpolniti, prav tako društveniki. Kaj bi se pripetilo zakasnelemu plačniku v slučaju smrti? Ali bi imeli njegovi ostali pravico do podpore? Torej hitro s položnicami na pošto!

Predsednik.

Kranjsko.

Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 24. maja v Gradacu. Pogrešali smo nekaterih tovariših in tovarišic, ki brzkone zaradi neugodnega vremena niso mogli priti k zborovanju. Udeležba je bila prav povoljna.

Tovariš predsednik Valentin Burnik se v uvodnem govoru spominja pokojnega gospoda c. kr. okr. šol. nadzornika v pokojno Antona Jeršinovica ter pokojnih tovariših Franje Pirc-Zečevca in Amalije Koncilijs-Bauerjeve. Glede spomnikov, ki jih misli društvo postaviti imenovanim tovarišicam naj ukreneta potrebno v to določena krajna odbora.

Nato je predaval predsednik Valentin Burnik o metodi risanja prof. Rodta, ki mu je glavni smoter naučiti ljudskošolske učence uporabe ornamentalnega, geometrijskega enostavnega projekcijskega in, ako mogoče, tudi perspektivskega risanja. Predavanje je bilo jako zanimivo, le škoda, da predavatelj ni mogel končati svojega referata zaradi pomanjkanja časa. Tovariš Setina mu je izrekel zahvalo v imenu zborovalcev.

Sprejmejo se predlogi tovariša Kosca: a) naj se na podlagi prenejenih pravil krožkov drugih okrajev izpremeni pravila za naš okraj; b) naj pride na dnevni red vsakega zborovanja branje zapisnika zadnjega zborovanja; c) naj se naprosi gospoda okrožnega zdravnika v Črnomlju dr. Maleriča, da bi pri prihodnjem zborovanju predaval o šolski higieni; d) naj bi učiteljska zastopnika izkušala izposlovati, da se v prihodnje vrše seje okrajnega šolskega sveta v Črnomlju ob takih dnevih, da se morejo vsi člani okr. šol. sveta udeležiti sej, torej ne več na semenj.

Sklene se tudi, da se posamezni člani oproste članarine v posebnih, oziroma vrednih slučajih in naj se članarina pobere pri okrajni učiteljski konferenci, pri kateri naj bo tudi društveni občni zbor z ozirom na okrajne neugodne prometne razmere.

Književnost in umetnost.

Umetniška razstava v Ljubljani.

Pred kratim so otvorili „Pomladansko razstavo“, katere se je udeležilo tudi mlado društvo „Klub slovenskih amater fotografov“ v Ljubljani. Na tej razstavi so se predstavili slovenski amaterji prvič naši javnosti. — Prijateljem in ljubiteljem te lepe umetnosti toplo priporočamo, da ne zamude v obilnem številu posetiteljev razstave. Razstava pa ne nudi samo amaterjem, temveč tudi širšemu občinstvu mnogo umetniškega užitka. Slovenska javnost, izkaži se hvaležna našim amaterjem s svojim obiskom in nakupom!

Kriza v slovenskem združništvu. Pod tem naslovom smo prejeli knjižico, ki jo je spisal Miloš Stibler, tajnik združne Zveze v Celju. Predmet in namen knjižice sta izražena že v naslovu. S tem pa je tudi že povedano, da je predmet — z ozirom na žalostne dogodke v slovenskem združništvu v zadnjih časih — veleslovesen. Avtor razpravlja o vzrokih krize, o napakah v poslovanju naših združenj, o poslovanju denarnih central, o reviziji, o nalogah bodočnosti — vse z raznimi zanimivimi podnaslovi. Potem podaja organizacijske nasvete in razpravlja slednjič o dosedanjem sanacijskem delu. Knjižico, ki je izšla v „Zvezni

tiskarni“ v Celju in stane 50 vin., priporočamo najtopleje vsem, ki jim je poverjeno naše združništvo — ta toli važna panoga našega narodnega gospodarstva — zlasti pa vsem, ki so blage volje in žele, da bi se slovensko združništvo postavilo na zdravejšo temelje.

Srednješolski vestnik.

**** Orožne vaje srednješolskih učiteljev.** Srednješolski učitelji častniki in častniški aspiranti bodo v bodoče pozvani k orožnim vajam zgolj ob šolskih počitnicah. Tisti, ki bi radi napravili orožne vaje ob končnih vajah (od srede avgusta do srede septembra), jih bodo delali zgolj, če se za to pismeno zavzame šolsko ravnateljstvo.

Politiški pregled.

*** Nemci v Bosni.** V Koblenca ob Reni v Nemčiji se je te dni vršil shod društev za zaščito Nemcev v inozemstvu. Župnik Naek, ki je prej služboval v Bosni, je predaval o Nemcih v Bosni, ki jih je tamkaj 25.000 duš, večina malih naseljencev kmetov, od katerih jih je mnogo iz porenske pokrajine. — Zaradi aneksije Bosne in Hercegovina z avstroogrsko monarhijo so prišli ti Nemci v težak položaj in zato je potrebno, da Nemci iz države izdatno podpirajo bosenske Nemce, ako nočejo, da propadejo nemške šole v Bosni, zakaj po sklepu srbsko-hrvaške večine bosanskega deželnega zbora je brisan iz proračuna prinos vlade za nemške šole. Gospodarski položaj Nemcev v Bosni in Hercegovini je treba podpirati z osnovanjem Raifajznovih zadrug, konsumnih in prodajnih zadrug. Naek je na to sklenil, da naj društvo v zaščito Nemcev v inozemstvu osnuje nemško-bosanski odbor, ki poskrbi za varstvo Nemcev.

*** Madjarizacija v Sremu.** V starem sremskem hrvaškem mestu Sotu je par dosejlenih madjarskih družin v zvezi z istotako dosejlenimi nezavednimi Slovani doseglo od „Juliana“ dve madjarski šoli ter pritegnilo vanje tudi večino hrvaške dece nezavednih staršev. Dotedanja javna hrvaška šola je skoro propadla in le naporu edinega hrvaškega učitelja in rodoljubnega hrvaškega župnika in kaplana ter par vrlih hrvaških mož se je s pomočjo hrvaških denarnih zavodov posrečilo to sramoto in nesrečo odvrti. Madjarstvo pa je zaradi tega še bolj divje in še bolj drzno ter je sedaj poslalo škofu dr. Krapecu celo prošnjo za madjarsko službo božjo, da si razen par pravih madjarskih družin povsodi v družinah govore le hrvaško in se z madjarsčino le silijo. Na tej prošnji so podpisani Slovaki, Rusini in celo drugoverci: luterani in nazarenci.

*** Civilna lista bolgarskega carja.** Leta 1888 je znašala civilna lista bolgarskega vladarja 600.000 levov, doplatek vladarju 90.000, za dvorne potrebe 220.000 levov, skupno 910.000 levov. Leta 1908 povodom proglašanja carstva so bili stroški dvora: civilna lista 1.200.000, dvorne potrebe 500.000, za redne 80.000, za cesarjeva letovišča 250.000 levov, skupno 2.050.000. — Potemtakem so se stroški bolgarskega dvora v 20. letih povisali za 1.970.000 levov, a sedaj govore, da v velikem narodnem sobranju izpremeni ustavo in da bo potem dvor dobival na leto skupno 3 milijone levov.

Obrambni vestnik.

*** Podivjana nemška kultura in olika v Ljubljani.** „Deutsche Stimmen aus Krain“ z dne 1. junija t.l. („Grazer Tagblatt“ št. 151.) prinaša sledečo notico:*

„Verkehrsstauungen in Laibach. Das jung-slovenische radikale Tagblatt beklagte sich dieser Tage allen Ernstes über die Verkehrsstauungen, welche insbesondere auf dem Rathausplatze und alten Markte durch das Herumbummeln müßiger slovenischer Studenten und der slovenischen Jugend überhaupt hervorgerufen werden und verlangt in der Art Abhilfe, daß links und rechts die Gehsteige für das Hin- und Hergehen verwendet werden. In einzelnen Weltstädten bestehen derartige Einrichtungen, in Wien ist jedoch die Bewegungsfreiheit der Bevölkerung auch in den Hauptverkehrsanlagen der inneren Stadt nicht beengt und es kommt zu keinen Anständen, weil man eben in Wien gehen und ausweichen kann. In Laibach ist das leider nicht der Fall; die slovenische Jugend ist nicht gewöhnt auszuweichen, rempelt im Gegenteil jeden ohne Unterschied des Alters und Standes in frecher Weise an, der ihr nicht ausweicht. Nur die Schule könnte da bessernd durch entsprechende Belehrung einwirken. Der Schüler müßte vorerst belehrt werden, wie ein anständiger Mensch, der Anspruch auf Bildung macht, der sich „humanitären“ Studien widmet, zu grüßen, wie er zu gehen,

* Prinašamo namenoma notico v nemškem jeziku, da se nam ne bo očitalo pri prevodu postrilve. Uredn.

auszuweichen, überhaupt wie er sich als gesittetes, wohlgezogenes Individuum in guter Gesellschaft zu bewegen hat. Freilich, wo und von wem soll die slovenische Jugend Lebensart lernen? Vielleicht von ihren Lehrern? Für die Mehrzahl derselben müßten vorerst selbst Lehrkurse über den „Umgang mit Menschen“ errichtet werden. Man verfolge nur den Ton, welchen die slovenischen Jugendbildner in ihrer Presse und auf ihren Versammlungen anschlagen, und es wird so manches erklärlich werden, was sonst dem Nichtkenner der hiesigen Verhältnisse unbegreiflich erscheint. Das Hauptorgan der slovenischen Volkspartei hat in mehreren Aufsätzen die entsetzliche Verrohung der slovenischen Gegner als Folge einer gewissenlosen Erziehung hingestellt. Solange da der Hebel zur Besserung nicht ange setzt wird, nützen auch polizeiliche Verordnungen über das Gehen und Ausweichen nichts.“

Na ta neosnovani napad na ljubljansko slovensko učiteljstvo nimamo odgovora, ker je ta pavšalen tevtonski napad za nas prenikoten in ker imamo sami dovolj časti v sebi in nam je ni pri dopisniku „Tagblatt“ iskati. Niti ne iščemo od takih ljudi zadoščenja! Tudi ne delamo odgovornega za banditski napad vsega Nemštva v Ljubljani in prepuščamo vso odgovornost dopisniku in enakovrednemu listu.

Učiteljski konvikt.

Tukajšnji učiteljski konvikt so zbrali na majnikovem izletu 3 K za Učiteljski konvikt. Letnino za l. 1911 so plačali p. n. tovariši in tovarišice: Ivan Petrovčič, učitelj v Ljubljani; Simon Koprivec, učitelj na Robu pri Velikih Laščah; Milka Klančič, Josip Budal in Anton Faganeli, vsi iz Podgore; Alojzij Majcen iz Sv. Duha pri Lučanah; Rudolf Reja iz Zapotoka pri Kanalu; Anton Mervič, A. Macarol in F. Ščuka, vsi iz Povirja pri Sežani; Ignacij Supan iz Brežic (10 K); Dollogaško učit. društvo (8 K). Hvala!

Darovi. Hranilnica in posojilnica v Dolu pri Hrastniku 10 K; Krško učiteljsko 8 K, ker se ni moglo udeležiti odkritja nagrobnega spomenika pokojnemu nadučitelju Ljudevita Feticch Frankheima; dr. Anton Švigelj, advokat v Ljubljani, 5 K iz poravnave v kazenski zadevi g. Leopolda Marna proti Janezu Hočevarju; gosp. Anton Schmidt, knjigovodja c. kr. kmetijske družbe, 6 K vsled neke odklonjene najdenine. Bog plati!

Kranjske vesti.

—r— Ljubljanske občinske volitve. Kranjska deželna vlada je odbila rekurz S. L. S. proti volitvam v ljubljanski mestni svet, a dala pritožnikom 60 dnevni rok za pritožbo na upravno sodnijo z odločilno močjo. Tako bi utegnili preiti še več nego leto dni prej, nego bo konstituiran ljubljanski mestni svet. — To je res čisto navadno nasilstvo! Protizakonita je naredba glede odločilne moči pritožbe na upravno sodnijo na vsak način. Ampak na Kranjskem je dandanes vse mogoče!

Štajerske vesti.

—š— Iz štajerskega deželnega šolskega sveta. Ustanovila se je šola dvo-zrednica v Bojsnem (brežiški okraj) in uvrstila v II. plačilni razred. — Definitivno so nameščeni: v Hrastniku Milko Jerše, doslej v Ormožu; v Šmartnem R. D. Ludmila Koklič, doslej v Žsumu, v Mozirju Franc Hribernik, doslej v celjski okolici, v Št. Pavlu pri Preb. Jadviga Fohn, doslej v Gornjem gradu, v Rečici Franc Zemljč. — Prestavljen je šolski vodja Jože Cugmus iz Orešja na Bizeljskem v Plešivcu. — V pokoj je stopila na lastno prošnjo nadučiteljica na dekliški šoli v Št. Jurju ob južni železnici Marija Oračeva.

—š— Dijaški dom v Mariboru. Uvaževaje veliko potrebo dobrih stanovanj za naše dijaštvo sklenili so dr. Rosina, dr. Pipuš in dr. Turnar ustanoviti društvo z imenom „Dijaški dom“, ki ima namen preskrbovati dijakom slovenske narodnosti, ki obiskujejo z dobrim uspehom v Mariboru ali bližnji okolici obstoječe gimnazijalne ali realne srednje šole, učiteljske ali katero strokovno, ljudsko šolo presegajoče učilišče, potrebno stanovanje in drugo oskrbo ter domači pouk — vse to ali brezplačno ali pa za delno ali popolno plačilo. Dostična pravila so od c. kr. vlade že odobrena. Ustanovni občni zbor, na katerega se vabijo vsi rodoljubi, ki se za to zanimajo, se vrši 28. junija zvečer ob 8. uri v „Narodnem domu“ v Mariboru.

Goriške vesti.

—g— Šolska veselica v Pliskovici se je vršila v nedeljo 28. maja. Že udeležba veselice meseca aprila je bila mnogoštevilna, a v nedeljo je bila šolska sobana nabito polna. Žal, da je moralo ostati mnogo ljudi zunaj, ker ni bilo več prostora. V sobi s 60 m² je bilo čez 270 ljudi in ni čuda, da je bila taka vročina v sobi kakor v parni kopeli. Jako obsežen vzpored 12 točk je občinstvu jako ugajal, posebno petje in deklamacije „Domovini“ in „Pastirček“ od Simona Gregorčiča. Ljudstvo je hotelo s ploskanjem, da bi ponavljali skoro vsako točko. Opažati je, da so ljudstvu nastopi šolske mladine jako priljubljeni.

—g— Na c. kr. moškem učiteljskem v Goricu bo vpisovanje za vstop v prvi tečaj v nedeljo, dne 9. julija t. l., od 9. do 12. ure dopoldne v ravnateljstvu v S. Gregorčičevem Domu (v Križni ulici št. 1). Vse drugo na črni deski v zavodu.

—g— Slovensko deželno kmetijsko šolo hočejo uničiti laški liberalci in slovenski klerikalci. Kako so pihali ti slednji, ko smo spravili na dan zločinsko nakano, naperjeno proti našemu kmetu. V močvirnatu Rožno dolino so hoteli pahnuti slovensko kmetijsko šolo. Da je to res, se sklicujemo na ravnatelja te šole, ki je to okolo pripovedoval in se veselil take premostitve! — Pravočasno smo razkrili nakano Slovencem sovražne Pajer-Gregorčičeve zveze ter jo preprečili — drugače bi bili zvezarji sklenili premostitev, ki bi jo potem soglasno odobrili v deželnem zboru v „dobrobit našemu kmetu“. Tako nesramno bi še potem lagali našemu kmetu.

—g— Umrl je v Sežani Josip Rustija, prej učitelj. Bil je več let občinski tajnik. Naj v miru počiva!

Splošni vestnik.

Glavno zborovanje Zaveze jugoslov. učiteljskih društev v Trstu. Pod tem naslovom piše „Zarja“: „Zaveza jugoslov. učiteljskih društev je imela o binkoštih v Trstu svoje XXIII. glavno zborovanje. Zborovanje je bilo izredno dobro obiskano in je bilo pravzaprav velika manifestacija slovenskega naprednega učiteljstva. — Na zborovanju so podale organizacije svoja poročila, iz katerih je razvidno, kakšne hude boje ima ta stan na celi črti, posebno pa na Kranjskem, s klerikalno stranko, ki se obnaša napram šolstvu in učiteljstvu brezobzirno in krivično. Na zborovanju se je izreklo tudi načelo, da naj se upošteva posebno to, da bodi gospodarska organizacija centralistična, do čim naj obdrže stanovska društva več samostojnega delokroga, več celonega imajo sedaj. — Na zborovanju so imeli tudi tri strokovna predavanja; med njimi je bilo posebno važno ono ravnatelja Schreinerja, ki tudi zanima širšo javnost, in ki je odobravalo šolodelavnico. — Ne čudimo se sicer, da je dobilo zborovanje mnogo bolj manifestacijskega značaja, nego ga dobe taka zborovanja. K temu so namreč pripomogle mnoge okoliščine, ki so vplivale na tek zborovanja, kar pa vse kakor v svojem bistvu vendarle pospešuje emancipacijsko tendenco te organizacije. Emancipacija in razumevanje stanovskih interesov so prva naloga, druga naloga stanovskih organizacij je delo za splošnost, bodisi torej že potem kulturno ali kakršnokoli delo; zakaj skupen interes zatiranega človeštva je vendar le eden: otresti se jarma in prepričati z delom, da mi in naši potomci ne klonimo znova vratu temu jarmu. — Obširneje poročati o zborovanju se nam ne zdi potrebno, ker itak poročamo o važnih dogodkih sproti, vsaj o tistih, ki se tičejo splošnosti, o tem zborovanju so pa itak poročali drugi listi takrat, ko nam še ni bilo mogoče.“ — Radujemo se tega objektivno pisanega poročila!

Učiteljska tiskarna se pripravlja sl. šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom za tisk letnih poročil.

Spominski list Slovenske Šolske Matice. Šolska Matica je izdala „Spominski list“ za deco, izstopajočo iz šole. Sredi lista čitamo troje besedilo:

1. Zupančičeve verz:

Pojdi moj sinko na pot,
na življenja pot —
čuvaj, moj sinko, se zmot,
življenja zmot.

2. Vodnikov verz:

Slovenec, tvoja zemlja je zdrava.

3. Pesmica „Na pot v življenje.“ (J. S.)

Po nazorilu jedrovitih besed Zupančičevih, ki stoje na čelu, je umetniška oprema tega „Spominskega lista“, ki jo je izvršil slovenski umetnik prof. Šaša Šantel v Pazinu (njegova originalna litografija). Nad besedilom nam umetnik v treh slikah prikazuje „življenja pot“, t.j. blagoslov dela: veselo, čvrst gre deček iz šole (prva slika); trdo se upira mož ob plug (druga slika); pred svojo hišo sedi starček, dovršivši nalogo svojo (tretja slika). Pod besedilom in ob njem je prikaz življenja zmot. Vijeta se ob tekotu navzdol dva zmaja, eden z odprtim,